

Улаанбаатар Үнэт Цаасны Бирж

АРИЛЖААНЫ

ГИШҮҮНЭЭР

ЭЛСЭХ ГАРЫН

АВЛАГА

Хөгжилд Хамтдаа

АГУУЛГА

Удиртгал	3
Гишүүнээр элсүүлэх үе шат	3
Арилжааны гишүүний шалгуур	4
Арилжааны гишүүний хүлээх үүрэг	5
Бүрдүүлэх баримт бичиг	6
Арилжааны гишүүнчлэлийн шимтгэл хураамж	7
Арилжааны гишүүнээр элсүүлэх шийдвэр гаргах	7
Арилжааны гишүүнээр гэрээ байгуулах	7
Сургалт	7
Биржийн журмууд	8
Холбоо барих	8

УДИРТГАЛ

Энэхүү гарын авлага нь Биржийн арилжааны гишүүнээр элсэх өргөдөл гаргагчид чиглэл, зөвлөмж өгөх зорилготой болно.

ГИШҮҮНЭЭР ЭЛСЭХ ҮЕ ШАТ

Арилжааны гишүүний шалгуур хангах

Биржийн холбогдох журамд заасан шалгуурыг хангах шаардлагатай.

Бичиг баримт бүрдүүлэх

Холбогдох бичиг баримтыг өргөдөл хянах хураамжийн хамт Биржид хүргүүлнэ.

Арилжааны гишүүнээр элсүүлэх

Бичиг баримтыг Зах зээл үйл ажиллагааны газар хүлээн авч дүгнэлт гарган ТУЗ-ийн хурлаар хэлэлцэн ажлын 10 хоногт багтаан шийдвэр гаргана.

Гэрээ байгуулах

ТУЗ-ийн шийдвэр гарсны дараа 2 тал гэрээнд гарын үсэг зурж баталгаажуулна. Элсэлтийн болон жилийн хураамж төлнө.

АРИЛЖААНЫ ГИШҮҮНИЙ ШАЛГУУР

Биржийн арилжааны гишүүнээр элсэх өргөдөл гаргагч нь дараах шалгуурыг хангасан байх бөгөөд арилжааны гишүүнчлэлтэй байх хугацаанд тогтмол хангаж ажиллана.

Үүнд:

Ерөнхий шалгуур

- Монгол улсад бүртгэлтэй хуулийн этгээд байх
- Брокер, дилер, андеррайтерийн тусгай зөвшөөрлийн дор хаяж аль 1(нэг)-ийг эзэмшиж байх
- Арилжааны гишүүнээр элсэх өргөдөл гаргахаас өмнөх 1 (нэг) жилийн хугацаанд татан буулгах, дампууруулах тухай шийдвэр эрх бүхий байгууллагаас хүлээн аваагүй байх
- Хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хохироох аливаа хэрэг, маргаанд холбогдоогүй байх
- Тооцооны үйлчилгээ үзүүлэх ерөнхий гишүүнийг сонгон гэрээ байгуулах

Санхүүгийн шалгуур

- Санхүүгийн Зохицуулах Хорооны холбогдох журамд заасан хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн болон бусад санхүүгийн шалгуурыг хангаж байх
- Цэвэр хөрөнгийн дүн брокер, дилерийн эрхтэй гишүүдийн хувьд 300 сая төгрөгөөс доошгүй байх
- Барьцаа, дэнчин байршуулах чадамжтай байх

АРИЛЖААНЫ ГИШҮҮНИЙ ШАЛГУУР

Үйл ажиллагааны шалгуур

- Үнэт цаасны тооцооны үйл ажиллагаа гүйцэтгэх санхүүгийн, хүний нөөцийн болон техникийн чадамжтай байх
- Үнэт цаасны зах зээлд ажиллах мэргэжлийн ажилтан 5-аас доошгүй байх
- Гүйцэтгэх удирдлага болон биржийн арилжаанд оролцох, зуучлах ажилтнууд нь үнэт цаасны зах зээл, түүнтэй ижил төрлийн салбарт ажиллаж байсан туршлагатай, сүүлийн 3 (гурван) жилийн хугацаанд үнэт цаасны зах зээлд холбогдолтой гэмт хэрэгт холбогдож байгаагүй байх
- Биржийн арилжаанд оролцоход шаардлагатай техник хангамжтай байх (үйлдлийн систем, интернет, RAM&Hard drive, нэмэлт программууд)
- Брокер, дилерийн үйлчилгээ эрхлэх үндсэн үйл ажиллагааны журам боловсруулж, мөрдөж байх
- Эрсдэлийн удирдлагын журам боловсруулж, мөрдөж байх

АРИЛЖААНЫ ГИШҮҮНИЙ ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ

Арилжааны гишүүн нь биржийн арилжааны журамд заасан арилжаанд оролцогчийн холбогдох үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх үнэт цаасны компани байх бөгөөд дараах нийтлэг үүргийг хүлээнэ. Үүнд:

- Арилжааны гишүүнчлэлийн гэрээ болон Биржийн журмуудад заасан шалгуур, шаардлагуудыг тогтмол биелүүлж ажиллах
- Шимтгэл, хураамжийг холбогдох журам болон нэхэмжлэхэд заасан хугацаанд төлөх Биржид бүртгэлтэй мэдээлэл өөрчлөгдсөн бол тухайн өөрчлөлтийн талаар биржид тогтмол мэдээлэл хүргүүлж байх
- Үнэт цаасны зах зээлд мөрдөгдөж буй бүхий л хууль тогтоомж, эрх зүйн баримт бичгүүдийг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллах
- Санхүү болон үйл ажиллагааны тайланг улирал тутамд ирүүлэх

БҮРДҮҮЛЭХ БАРИМТ БИЧИГ

Биржийн арилжааны гишүүнээр элсэх өргөдөл гаргагч нь дараах баримт бичгийг Биржид ирүүлнэ. Үүнд:

- Улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар
- Улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн дүрмийн хуулбар, дүрэмд оруулсан боловч улсын бүртгэлд бүртгэгдээгүй байгаа нэмэлт өөрчлөлт
- Хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн хуулбар
- Эрх бүхий байгууллагаар баталгаажуулсан сүүлийн 3 хүртэл жилийн санхүүгийн тайлан
- Компанийн үйл ажиллагааг зохицуулсан дотоод журам, харилцагчтай байгуулах гэрээний төсөл
- Арилжаанд оролцох эрх авах, эсвэл эрх авсан ажилтны хувьд нууцлалын гэрээ байгуулсан талаар тодорхойлсон албан бичиг
- Хувь нийлүүлэгч болон толгой, охин компанийн тухай мэдээлэл, энэхүү холбоо хамаарлыг нотлох холбогдох баримтуудын хуулбар
- Санхүүгийн баримт бичиг дээр гарын үсэг зурах эрх бүхий этгээдийн гарын үсгийн нотариатаар баталгаажуулсан хуулбар
- Компанийн энгийн болон давуу эрхийн хувьцааны 5-аас дээш хувийг эзэмшигч этгээд болон гүйцэтгэх удирдлагын анкет (биржийн маягтаар)
- Гүйцэтгэх захирал болон ажилтнуудын анкет (биржийн маягтаар)
- Арилжааны гишүүнд тавигдах шалгуурыг хангаж буйг нотлох төрийн байгууллагын лавлагаа тодорхойлолт (Татвар, нийгмийн даатгал, улсын бүртгэлийн газар, цагдаагийн тодорхойлолт)
- Бусад баримт бичиг

АРИЛЖААНЫ ГИШҮҮНЧЛЭЛИЙН ШИМТГЭЛ ХУРААМЖ

Хураамжийн нэр	Хэмжээ	Давтамж	
Өргөдөл хянах үйлчилгээний хураамж	500,000₮		
Элсэлтийн хураамж	Энгийн арилжааны гишүүн	8,000,000₮	1 удаа
	Үүсмэл хэрэгслийн арилжааны гишүүн	3,000,000₮	
Жилийн хураамж	1,000,000₮	жилд 1 удаа	
Хяналтын ажиллагааны хураамж	500,000₮	тухай бүр	

АРИЛЖААНЫ ГИШҮҮНЭЭР ЭЛСҮҮЛЭХ ШИЙДВЭР ГАРГАХ

Биржийн арилжааны гишүүнээр элсэх шалгуур болон өргөдөл, баримт бичигт үндэслэнбүрэн хүлээлгэж өгснөөс хойш ажлын 10 (арван) хоногт багтаан шийдвэр гаргана.

АРИЛЖААНЫ ГИШҮҮНЭЭР ГЭРЭЭ БАЙГУУЛАХ

Биржийн ТУЗ-ийн шийдвэрийг үндэслэн арилжааны гишүүнчлэлийн гэрээ байгуулах бөгөөд уг ажлыг Биржийн гишүүнчлэл хариуцсан нэгж зохион байгуулна.

СУРГАЛТ

Бирж нь зах зээлийн үйл ажиллагааны оролцогчдооо Арилжааны болон тооцооны гишүүддээ зориулж тогтмол сургалт зохион байгуулдаг.

БИРЖИЙН ЖУРМУУД

	Журмын нэр	Тайлбар
1	Арилжааны журам	Арилжааны үйл ажиллагааны үндсэн зарчим болон арилжаанд оролцогчдын харилцааг зохицуулна.
2	Бүртгэлийн журам	Бүртгэлийн ажиллагааны үндсэн зарчим, оролцогчид, бүртгэлийн арга хэлбэр, өөрчлөлт болон үнэт цаас гаргагчтай холбоотой харилцааг зохицуулна.
3	Арилжааны гишүүнчлэлийн журам	Арилжаа гишүүнчлэлийн ажиллагааны үндсэн зарчим, элсэх үйл явц болон арилжааны гишүүдтэй холбоотой харилцааг зохицуулна.
4	Тооцооны үйл ажиллагааны журам	Төв клирингийн тооцооны үйл ажиллагааны үндсэн зарчмыг тодорхойлж, төлбөр тооцооны оролцогчдын харилцааг зохицуулна .
5	Хяналтын журам	Үнэт цаас гаргагч болон биржийн гишүүн компани хууль тогтоомж дүрэм журам, үүргээ биелүүлж байгаа эсэхэд хяналт тавих, хариуцлага тооцохтой холбогдон үүсэх харилцааг зохицуулна.
6	Шимтгэл, хураамжийн журам	Биржийн үйлчилгээний хураамж шимтгэлтэй холбоотой харилцааг зохицуулна.

ХОЛБОО БАРИХ

Арилжаа гишүүнчлэлтэй холбоотой асуудал

Гишүүнчлэлийн мэргэжилтэн
info@ubx.mn

Төлбөр тооцоотой холбоотой асуудал

Клирингийн мэргэжилтэн
clearing@ubx.mn

Биржийн төлбөр тооцооны нэхэмжлэхтэй холбоотой асуудал

Нягтлан бодогч

Биржээс зохион байгуулж буй үйл ажиллагаатай холбоотой асуудал

Захиргаа, Бизнес хөгжлийн Газар